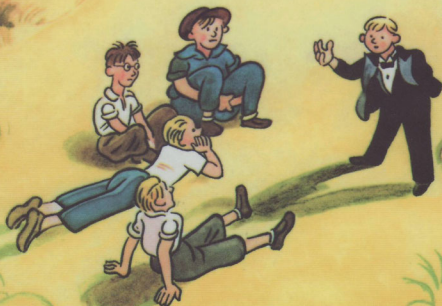

ERICH KÄSTNER

Emil

a tri dvojčatá

Trier

VYDAVATELSTVO
SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV

Text by Erich Kästner, illustrations by Walter Trier
Copyright © Atrium Verlag AG, Zürich 1935
Translation © 2014 by Iva Vranská Rojková
Slovak Edition © 2014 by Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov, spol. s r. o.,
Bratislava
e-mail: vsss@stonline.sk; <http://www.vsss.sk>

Kniha vznikla vďaka štipendiu Literárneho fondu SR
a vychádza s podporou Ministerstva kultúry SR.

VYDAVATELSTVO
SPOLKU SLOVENSKÝCH SPISOVATEĽOV, spol. s r. o.

Erich Kästner **Emil a tri dvojčatá**

Z nemeckého originálu Erich Kästner: Emil und die drei Zwillinge,
ktorý vyšiel vo vydavateľstve Atrium Verlag AG, Zürich 1935,
preložila Iva Vranská Rojková

Ilustroval Walter Trier

Zodpovedná redaktorka Ingrid Skalická

Obálku s použitím ilustrácie Waltera Triera navrhol db

Sadzba Eterna Press, s. r. o.

Tlač Eterna Press, s. r. o.

Prvé vydanie

Printed in Slovakia

ISBN 978-80-8061-771-4

ERICH KÄSTNER
EMIL A TRI DVOJČATÁ

ERICH KÄSTNER

**Emil
a tri dvojčatá**

PREDSLOV PRE LAIKOV

Sú deti, ktoré *Emila a detektívov* čítali. A sú deti, ktoré tú knihu ešte nečítali. Tie, čo ju čítali, chcem ďalej volať skrátene „znalci“, a tie druhé „laici“. Takéto rozdelenie je žiaduce, pretože som pre každú z týchto dvoch skupín prichystal zvláštny predslov.

„Poriadok musí byť,“ vyhlásil strýko Karol a šmaril o stenu ešte aj posledný tanier.

Skutočne sú nutné dva úvody. Inak by sa mohlo stať, že starý pán Mudrlantovič donesie domov druhý diel knihy a jeho deti – teda malé Mudrlantovičatá – dosť podráždene zvolajú: „Ale veď my sme ešte nečítali prvý diel!“ A potom by musel pán Mudrlantovič senior knihu zas starostlivo zabaliť, odnieť späť do kníhkupectva a tam povedať: „Mrzí ma, pán kníhkupec, ale z tohto obchodu nič nebude. Veď tá kniha je druhý diel!“

Vážení laici! Aj ten, kto ešte nepozná prvý diel, môže druhý čítať a porozumieť mu. V tejto záležitosti sa na mňa spoľahnite. Pokiaľ ide o Emila Stolárika, patrím medzi najskúsenejších odborníkov, akých možno naľavo a napravo od Labe nájsť.

Mimochodom, zišlo mi na um, že by som vám napokon mohol v skratke porozprávať, čo sa v prvej knihe udialo. Mám? Tak dobre.

Predovšetkým musím poprosiť pánov odborníkov, aby zalis-

tovali ďalej a pustili sa rovno do druhého predslovu. Čo budem dovtedy rozprávať, už dávno viete.

Vážení odborníci! Na chvíľu ma ospravedlňte. Dopočutia v druhom predslove! Heslo Emil!

Prvý diel je o prvej ceste Emila Stolárika, žiaka novomestského reálneho gymnázia, do Berlína.

Emil mal priniesť starej mame do Berlína stoštyridsať mariek. No kým spal, peniaze mu vo vlaku ukradli. Emil podozrieval istého muža, čo sa volal Ladovský a nosil klobúk zvaný tvrdiak. Chlapec však, po prvé, nevedel, či tento Ladovský bol skutočne zlodejom, a po druhé, keď sa Emil zobudil, Ladovský už v kupé nesedel. Isté si viete predstaviť, aký bol chlapec nesmierne zúfalý. Vlak zastavil na stanici Zoologická záhrada. Emil pozrel z okna, zbadal muža v klobúku a vyzbrojený kufrom a kyticou kvetov sa rozbehol za tým čiernym tvrdiakom. Pritom však mal vystúpiť až na Ulici cisára Fridricha!

Deti, deti! Tvrdiak skutočne patrila Ladovskému! Emil ho sledoval. Muž nastúpil do električky. Emil bleskovo vliezol do zadného vozňa. A teraz sa malý novomestský reálkar bez jediného fenigu viezol obrovským neznámym Berlínom. Viezol sa za svojimi stoštyridsiatimi markami, no ani nevedel, či je Ladovský skutočným zlodejom.

V tom čase Emila čakala stará mama a sesternica Pony Klobúčiková na Ulici cisára Fridricha. Vlak z Nového Mesta dorazil. Kto však nedorazil, bol Emil! Nevedeli, čo si o tom myslieť. Napokon veľmi znepokojené odkráčali domov. Presnejšie, krá-

čala len stará mama. Pony Klobúčiková sa popri kráčajúcej starej mame viezla na bicykli.

Pán Ladovský vystúpil z električky na zastávke Cisárska aleja na rohu Trutnovskej ulice a usadil sa na letnej terase kaviarne Josty.

(Samozrejme, nemal ani potuchy, že ho niekto sleduje.)

Vystúpil aj Emil a skryl sa za novinový stánok. Tam sa mu prihovoriť berlínsky chlapec a tomu porozprával, čo sa stalo. Chlapec si vyslúžil prezývku Gustáv s klaksónom, pretože vo vrecku nosil nohavíc klaksón z auta.

Ten chlapec sa vzápätí, hlasno trúbiac, prehnal okolím a zalarmoval kamarátov. S nimi sa vrátil k Emilovi. Spravili si bojovú poradu. Dali dokopy vreckové, čo mali pri sebe. Vytvorili pohotovostnú službu, telefónnu centrálu a iné potrebné podútvary.

A keď sa nič netušiaci pán Ladovský na kaviarenskej terase dosýta najedol a viezol sa odtiaľ taxíkom, Emil a „detektívi“ sa viezli v inom taxíku za ním.

Pán Ladovský sa ubytoval v hoteli Kreid na Nollendorfskom námestí. Emil a jeho priatelia si vybrali za svoju základňu dvor protiľahlého divadla. Muža v tvrdom klobúku sledoval len Gustáv, ktorý sa na jeden deň stal v hoteli Kreid liftbojom. Tak sa detektívi dozvedeli, že pán Ladovský chce nasledujúce ráno vstávať o ôsmej.

No hej. A keď pán Ladovský ráno o ôsmej pristúpil k oknu, Nollendorfské námestie pred hotelom bolo zaplnené deťmi!

Nechcem však priveľa rečniť. A ako pokračovalo prenasledovanie, je každému správne chalánovi jasné ako facka. Mu-

sím už len dodať, že pán Ladovský bol skutočne zlodejom a že sa nevolal len Ladovský, ale mal okrem toho aspoň pol tucta ďalších priezvisk. U šikovnejších zločincov to vždy tak býva.

Veru áno. Keby však Emil nemal vo vlaku pri sebe špendlíky, kriminálny komisár Odvážny by pravdepodobne nemal šancu získať tých stoštyridsať mariek späť. Špendlíky totiž poslúžili ako dôkaz! No teraz už skutočne viac neprehradím. Napríklad o odmene tisíc mariek nepoviem ani ň. Ani o pomníku veľkovejvodu Karola, prezývaného Krivolíci, alebo o tom, ako mu jedného dňa pribudli fúziky a červený nos. Alebo o strážmajstrovi Ješíkovi, ktorý sa viezol za Emilom vlakom ťahaným deviatimi koňmi. A nechám si pre seba aj to, že napokon do Berlína pricestovala Emilova mama.

Muž musí vedieť mlčať, keď treba.

Chcem už len dodať, že Emilova stará mama celkom na záver povedala: „Peniaze treba posielat' zloženkou.“ Ako vidíte, bola to múdra žena. A nielen bola. Ešte vždy je. Veď sa s ňou zoznámite. Predtým však ešte musím dať vytlačiť predslov pre znalcov.

Ach, správne, teraz znalci!

PREDSLOV PRE ZNALCOV

Dva roky po Emilových dobrodružstvách s Ladovským som zažil v Cisárskej aleji na známom rohu Trutnovskej ulice najvyšš zvláštnu príhodu.

Vlastne som chcel ísť linkou 177 do berlínskeho obvodu Steglitz. Niežeby som chcel v Steglitz robiť niečo mimoriadne, ale rád chodím na prechádzky do mestských štvrtí, ktoré nepoznám a kde ma nepoznajú. Vtedy si predstavujem, že som niekde v cudzine. A keď sa potom cítim naozaj osamelý a opustený, odveziem sa zase rýchlo domov a v pohode si vypijem kávu.

Som už raz taký.

Z mojej steglitzkej cesty do neznámeho sveta však tentoraz nemalo byť nič. Pretože keď prišla električka a zastala a keď som chcel práve nastúpiť do predného vozňa, vystúpil z nej zvláštny muž. Mal čierny klobúk a obzeral sa okolo seba, ako keby ho ťažilo svedomie. Rýchlo prebehol okolo predného vozňa, prešiel cez cestu a kráčal naproti do kaviarne Josty.

Hľadel som za ním a v hlave mi vírili myšlienky.

„Chcete cestovať?“ zisťoval sprievodca.

„Vlastne sa neviem rozhodnúť,“ povedal som.

„No tak sa láskavo poponáhľajte!“ odsekol sprievodca prísne.

Ja som sa však vôbec nepoponáhľal, ale ostal som stáť ako prikovaný a ohromene som hľadel na zadný vozeň.

Vystúpil z neho totiž chlapec. Niesol kufor a v hodvábnom

papieri zabalenú kyticu. Obzeral sa na všetky strany. Potom od-
vliekol kufor za novinový stánok, ktorý stojí na rohu, zložil ba-
tožinu a pohľadom prečesával okolie.

Sprievodca na mňa ešte vyčkával. „Teraz mi už ale dochádza
trpezlivosť!“ zahundral zlostne. „Komu niet rady, tomu niet po-
moci.“ Poťahal za šnúru zvončeka a električka číslo 177 sa vy-
dala do Steglitzu bez mojej maličkosti.

Pán v tvrdiaku sa usadil na kaviarenskej terase a dal sa do
reči s čašníkom. Chlapec opatrne vykukol spoza stánku a ne-
spúšťal muža z očí.

Stál som stále na rovnakom mieste a vyzeral som ako soľ-
ný stĺp. (Mimochodom, má niekto vôbec potuchy, ako vyzerajú
solné stĺpy? Ja nie.) To má byť čo? Pred dvoma rokmi vystúpili
z rovnakej električky Ladovský a Emil Stolárik. A teraz sa ude-
je rovnaká vec znova? Tu muselo zjavne dôjsť k omylu.

Pretrel som si oči a znova sa pozrel smerom ku kaviarni Jos-
ty. Ale muž v tvrdiaku tam ešte vždy sedel! A chlapec za stán-
kom sa unavene posadil na kufor a tváril sa zarmútene.

Pomyslel som si: Najlepšie bude, ak pôjdem za chlapcom
a spýtam sa, čo to má celé znamenať. A keď mi povie, že mu
ukradli stoštyridsať mariek, asi vyletím z kože.

Išiel som teda za chlapcom, čo sedel na kufri, a oslovil som
ho: „Dobrý deň. Čo sa tu deje?“

No zdalo sa, že nesedí len na kufri, ale že si sedí aj na ušiach.
Neodpovedal a ustavične hľadel na kaviareň oproti. „Neukrad-
li ti náhodou stoštyridsať mariek?“ spýtal som sa.

Vtom dvihol pohľad, prikývol a prisvedčil: „Ukradli. A bol to
ten lotor tam naproti na terase.“

Chcel som práve zavrtieť hlavou, a potom, pretože som si to

zaumienil, vyletieť z kože, keď zaznelo hlasné zatrúbenie. Zdesene sme sa obzreli. No nestálo za nami auto, ale chlapec, ktorý sa na nás pobaveno ceril.

„Čože tu chceš?“ spýtal som sa.

Zatrúbil ešte raz a vyhlásil: „Volám sa Gustáv.“

Vyschlo mi v ústach. To sú teda veci! Určite sa mi to nesníva?

Tu pribehol krížom cez Trutnovskú ulicu neznámy muž, šermoval rukami, zastal tesne pred mnou a zreval: „Láskavo si dajte pohov! Nemiešajte sa do cudzích záležitostí! Pokažite nám celé nakrúcanie!“

„Aké nakrúcanie?“ spýtal som sa zvedavo.

„Vy ste ale poriadne nechápavý,“ sťažoval sa nazlostený muž.

„To je moja vrodená chyba,“ vrátil som mu to.

Obaja chlapi sa chichotali a Gustáv s klaksónom mi vysvetľoval: „Človeče, nakrúcame tu film!“

„Jasnačka,“ zopakoval chlapec s kufrom. „Film o Emilovi. A ja hrám postavu Emila.“

„Skúste ísť svojou cestou,“ vyzval ma strýčko filmár. „Celuloid je drahý.“

„Prepáčte mi, že som vás vyrušil,“ ospravedlnil som sa a pobral sa svojou cestou.

Muž bežal k veľkému autu, na ktorom bola pripevnená kamera. Stál na ňom kameraman a znovu nakrúcal.

Zamyslene som prešiel na Mikulovské námestie a posadil sa na jednu z lavičiek. Dlho som tam sedel a mierne ohromený civel pred seba. Vedel som síce, že príbeh Emila a detektívov sa má nakrúcať, no akosi som na to pozabudol. No a keď človek zažije príhodu ako táto po dvoch rokoch druhýkrát – s kuframi,

kyticami, klaksónmi a tvrdiakmi –, je vôbec zázrak, že mu od prekvapenia nevypadnú oči z jamiek...

Odzrazu si ku mne prisadol vysokánsky chudý muž. Bol starší než ja, na nose cviker, a s úsmevom na mňa pozeral. Po chvíľke usmievania sa ujal slova: „Na zbláznenie, však? Človek si myslí, že zažíva čosi skutočné, a pritom je to len hrané.“ Potom, tuším, ešte povedal, že umenie je fikcia reality. No nemyslel to v zlom. A tak sme o tom chvíľu mudrovali. Keď nám už v tomto ohľade nič viac nenapadlo, vyhlásil: „O chvíľu sa tu na našej mierumilovnej lavičke odohrá bojová porada detektívov.“

„Odkiaľ to viete? Aj vy ste od filmu?“

Zasmial sa. „Nie. Veci sa majú inak. Čakám tu na syna. Buďde posudzovať nafilmované zábery. Je totiž jedným z vtedajších detektívov.“

Ožil som a dôkladnejšie si obzrel svojho suseda.

„Dovolíte, aby som skúsil uhádnuť, kto ste?“

„Dovolím,“ potešene súhlasil.

„Ste súdny radca Majland, Profesorov otec.“

„Uhádli ste!“ zvolal. „Ale odkiaľ to viete? Čítali ste knihu *Emil a detektívi*?“

Pokrútil som hlavou. „Nie. Ja som ju napísal.“

Súdneho radcu to mimoriadne potešilo. A v priebehu pár minút sme sa už bavili, akoby sme sa poznali od konfirmácie. A skôr než sme sa nazdali, stál pred lavičkou gymnazista a žmolil v rukách školskú čiapku.

„Tak tu si, chlapče,“ privítal ho súdny radca Majland.

Profesora som spoznal na prvý pohľad. Odvtedy vyrástol. Nie priveľmi, ale predsa. Podával som mu ruku.

„Veď to je pán Kästner,“ prekvapil sa.

„Veru, Kästner,“ zvolal som. „A ako sa ti páčia hotové pasáže filmu, ktorý nakrúcajú podľa vášho príbehu?“

Profesor si napravil okuliare. „Všetci sa tu usilujú, to nepieram. Ale film ako tento by, samozrejme, mali napísať a nakrúcať chalani. Dospelí tu nemajú čo hľadať.“

Jeho otec, súdny radca, sa smial. „Doposiaľ ho volajú Profesor. Apropo, už dávno by ho mali volať ‚tajný radca‘.“

No a potom sa Profesor posadil medzi nás a rozprával mi o svojich priateľoch. O Gustávovi s klaksónom, ktorý medzičasom dostal k svojmu klaksónu motorku, a o malom Utorkovi, ktorého rodičia sa presťahovali do bohatej štvrte Dahlem. Často však ešte chodí do centra, pretože mu chýbajú starí kamaráti. Rozprával aj o Pleskáčovi, Dvojstredníkovi a Trojstredníkovi, o Verbohovi a Cerletovi. Dozvedel som sa množstvo novinek. A zlý Medvedisko je stále rovnako odporný, zlomyselný maml'as ako pred dvoma rokmi. Stále majú s týmto chalanom problémy.

„Mimochodom, čo povieť na toto?“ začal potom Profesor. „Stal som sa majiteľom domu.“ Napriamril sa a vyzeral strašne hrdo.

„Som takmer trikrát taký starý ako ty,“ odvetil som, „no dom ešte nevlastním. Ako sa ti to podarilo?“

„Dedil,“ vysvetlil súdny radca. „Od pratety, čo umrela.“

„Dom je pri Baltskom mori,“ rozprával Profesor šťastne. „A na budúce leto k sebe pozývam Emila a detektívov.“ Odmlčal sa. „Teda, ak mi to rodičia dovoľia.“

Súdny radca pozrel z boku na syna a vyzeralo veľmi komicky, ako vzájomne jeden druhého cez okuliare merali pohľadom.

„Ako poznám tvojich ctených rodičov,“ vyhlásil súdny radca, „netrúfnu si oponovať. Dom patrí tebe. Ja som len poručník.“

„Dohodnuté!“ rozhodol Profesor. „A keď sa neskôr ožením a narodí sa nám deti, budem sa k nim správať rovnako ako ty ku mne.“

„To za predpokladu, že budeš mať také príkladné deti ako tvoj otec,“ skonštatoval súdny radca Majland.

Chlapec sa k nemu pritúlil a povedal: „Ďakujem.“

Tým sa rozhovor skončil. Vstali sme a v trojici sa vybrali smerom k Cisárskej aleji. Na terase kaviarne Josty postával herec, ktorý hral Ladovského. Zložil si tvrdiák a vreckovkou si utrel čelo. Stál tam s ním režisér, kameraman a muž, ktorý mi vynadal pri novinovom stánku.

„Už dlhšie nevydržím,“ zlostne skríkol herec, čo hral Ladovského. „Veď si z toho pokazím žalúdok! V scenári stojí, že mám zjesť dve vajcia do skla. Dve vajíčka! Nie viac! Doteraz som spratal už osem vajíčok, a stále nie ste spokojný so zábermi!“

„Tu si nepomôžeme,“ trval na svojom režisér. „Scéna sa musí nakrútiť ešte raz, môj milý.“

Herec si nasadil tvrdiák, zmučene uprel zrak do neba, zamával na čašníka a smutne prikázal: „Pán hlavný, ešte dve vajcia do skla, prosím!“ Čašník si poznačil objednávku, pokrútil hlavou a skonštatoval: „To bude ale drahý film!“ Potom sa vyparil.

Po prvé: Emil osobne

Tu ho zas máme! Ubehlo už vyše dvoch rokov, odvtedy čo sme ho videli naposledy. Medzičasom vyrástol a má aj nový modrý nedeľný oblek. S dlhými nohavicami, samozrejme! Ale ak bude ten chalan naďalej tak rýchlo rásť, na budúci rok mu poslúžia ako krátke nohavice. Inak sa takmer nezmenil. Ešte vždy je to ten istý z vlastnej vôle vzorný chlapec ako vtedy. Aj mamu má rovnako rád ako predtým. A niekedy, keď spolu len tak posedávajú, netrpezlivo zahlási: „Dúfajme, že čoskoro budem zarábať fúru peňazí! Potom už ale nebudeš smieť pracovať.“ A ona sa zasmeje a povie: „Fajn, a ja budem zatiaľ počítat' muchy.“